

17 Comhairle Chomhairleach Bhuiséadach na hÉireann

- 17.1** Bunaíodh Comhairle Chomhairleach Bhuiséadach na hÉireann faoin Acht um Fhreagracht Bhuiséadach, 2012 (an tAcht), chun measúnuithe neamhspleácha a sholáthar ar phleananna agus réamh-mheastacháin bhuiséadacha an Rialtais agus chun plé poiblí a threorú ar ábhair eacnamaíocha agus bhuiséadacha.

Cuntais Chomhairle Chomhairleach Bhuiséadach na hÉireann

- 17.2** Is é Cathaoirleach na Comhairle Buiséadaí an t-oifigeach atá freagrach as a ráitis airgeadais a ullmhú agus a chur i láthair lena n-íniúchadh.¹ Faoi Acht, ceanglaítear ar an gComhairle Bhuiséadach cuntais ar fháltais agus ar chaiteachas a choinneáil san fhoirm a cheadaíonn an tAire Airgeadais (an tAire)² agus iad a chur isteach lena n-íniúchadh ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste laistigh de thrí mhí tar éis dheireadh na tréimhse cuntasafóighta lena mbaineann siad. Ar chríochnú an iniúchta, caithfear cóip de na cuntais agus den tuarascáil iniúchta a thabhairt don Aire, a chaithfidh iad a leagan os comhair Thithe an Oireachtais.

- 17.3** Ar leithligh, ceanglaítear leis an Acht ar an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste tuairisc a thabhairt do Dháil Éireann maidir le cruinneas na suimeanna a thugann an Chomhairle Bhuiséadach chun cuntais gach bliain. Is í seo an tuarascáil do 2020.

- 17.4** Rinneadh iniúchadh ar chuntais na Comhairle Buiséadaí do 2020, agus eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh an 3 Meán Fómhair 2021.

- 17.5** Táim sásta go dtugtar sna cuntais léargas fírinneach cóir ar shócmhainní, dlíteanais agus staid airgeadais na Comhairle Buiséadaí ag deireadh 2020 agus ar a hioncam agus a caiteachas don bhliain.

Maoiniú

- 17.6** Maoinítear an Chomhairle Bhuiséadach ó Phríomh-Chiste an Stáitchiste, faoi réir méid ‘uasteorann’ bhliantúil atá innéacsaithe de réir boiscithe.³ B’ionann an uasteorainn maoinithe do 2020 agus €838,000 (2019: €829,000).⁴

- 17.7** B’ionann caiteachas na Comhairle Buiséadaí agus díreach faoi bhun €787,000 in 2020 (2019: €815,000), ar bhain 56% de (2019: 53%) le costais tuarastail.⁵ Bhain an ghné is mó de chaiteachas riaracháin neamhphá na Comhairle Buiséadaí le táille riaracháin a bhí iníoctha leis an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) maidir le costais chóiríochta oifige agus seirbhísí tacaíochta in 2020, arbh ionann iad agus thart ar €132,000 san iomlán (2019: €136,000).

1 Is é an tUasal Sebastian Barnes (ECFE) Cathaoirleach na Comhairle Buiséadaí.

2 Ullmhaíodh ráitis airgeadais na Comhairle de réir Chaighdeán Tuairiscithe Airgeadais (FRS) 102.

3 Foráiltear le mír 9 den sceideal a ghabhann leis an Acht don fhoinsé maoinithe agus socraítear léi an leibhéal bunlíne caiteachais don Chomhairle ar thosach feidhme (an 31 Nollaig 2012) ag €800,000.

4 Chuir an Roinn Airgeadais Innéacs Comhchuibhithe Praghsanna Tomhaltóirí na Príomh-Oifige Staidrimh i bhfeidhm agus an uasteorainn d’aon bhliain á cinneadh aici.

5 Cinntear caiteachas bunaithe ar an gcoinbhinsiún cuntasafóighta fabhráithe, cé go bhfuil an uasteorainn maoinithe bunaithe ar airgead tirim.

Athbhreithniú piaraí

- 17.8** I mí an Mheithimh 2020, de réir an phlean straitéisigh 2020-2022 uaithe, choimisiúnaigh an Chomhairle Bhuiséadach an Eagraíocht um Chomhar agus Fhorbairt Eacnamaíochta (ECFE) chun meastóireacht sheachtrach a dhéanamh.^{1,2} Ba é cuspóir na meastóireachta feidhmiú na Comhairle Buiséadaí a mheas maidir lena sainordú faoin Acht, maidir lena struchtúir rialachais, maidir le cé chomh héifeachtach agus a chuireann sí a cuid oibre in iúl agus maidir le tionchar a cuid oibre.
- 17.9** Bhí beirt bhall de Rannóg Bainistíochta Poiblí agus Buiséadaithe Rúnaíocht ECFE sa Stiúrtóireacht um Rialachas Poiblí i gceannas ar athbhreithniú ECFE. Áiríodh leis an bhfoireann athbhreithnithe beirt saineolaithe seachtracha idirnáisiúnta (ón Danmhairg agus ón tSualainn) agus saineolaí seachtrach Éireannach amháin. Ghlac ball d'Ard-Stiúrtóireacht na Tacaíochta um Athchóiriú Struchtúrach de chuid an Choimisiúin Eorpaigh páirt ann freisin.
- 17.10** Rinneadh an t-athbhreithniú go fóirúil I samhradh 2020 agus eisíodh tuarascáil deiridh i mí Feabhra 2021. Is é sin an dara hathbhreithniú seachtrach neamhspleách ar an gComhairle Bhuiséadach.³
- 17.11** Fuair an fhoireann athbhreithnithe amach go bhfeidhmíonn an Chomhairle Bhuiséadach go maith de réir caighdeán idirnáisiúnta, agus í ag comhlíonadh na bprionsabal agus na gcaighdeán i mbeagnach gach réimse nó ag feidhmiú os a gcionn. Luadh san athbhreithniú gur chuidigh an Chomhairle Bhuiséadach le bainistíocht buiséadach a neartú in Éirinn trí uirlisí nua a fhorbairt chun comhlíonadh rialacha buiséadacha a mheas agus chun an timthriall eacnamaíoch a thomhas. Fuarthas amach san athbhreithniú go léiríonn an Chomhairle leibhéil arda trédhearcachta maidir lena modheolaíochtaí agus go meastar í a bheith neamhspleách agus neamhchlaonta.
- 17.12** Rinneadh moltaí thar sé réimse san athbhreithniú, mar atá: buiséad, ceannaireacht, ceanglais rialachais, rochtain ar fhaisnéis, soláthar foirne agus saincheisteanna buiséadacha idir an meántearma agus an fadtearma. Áiríodh leis na príomh-mholtaí
- Gur cheart buiséad na Comhairle Buiséadaí a chosaint i dtéarmaí réadacha, rud a bhféadfadh go mbeadh athruithe reachtaíochta ag teastáil ina leith. Luaitear sa tuarascáil go bhfuil an buiséad ceangailte le boilsciú faoi láthair chun neamhspleáchas na Comhairle Buiséadaí a chosaint, ach tá méadú níos tapa tagtha ar phá agus ar chostais eile.
 - Ba cheart socruithe ceannaireachta a neartú.
 - Ba cheart cearta dlíthiúla a thabhairt don Chomhairle Bhuiséadach chun rochtain a fháil ar fhaisnéis faoi ábhair buiséadacha, ar aon dul leis an dea-chleachtas idirnáisiúnta.
 - Ba cheart don Chomhairle Bhuiséadach tuilleadh forbartha a dhéanamh ar obair lena leagfaí béim ar shaincheisteanna buiséadacha idir an meántearma agus an fadtearma tríd an *Tuarascáil* nua um *Inbhuanaitheacht Fhadtéarmach* uaithe a fhoilsiú ar bhonn leantach.
- 17.13** Tá sé luaite ag an gComhairle Bhuiséadach go bhfuil sí ag breithniú na moltaí agus go bhfuil tús curtha aici leis na moltaí sin atá faoina smacht díreach a chur chun feidhme, agus í ag idirchaidreamh leis an Rialtas ar shaincheisteanna eile.

1 Luaigh an Chomhairle Bhuiséadach gur roghaíodh ECFE mar athbhreithneoir ar bhonn na tuisceana atá aige ar institiúidí buiséadacha neamhspleacha, a dhintíur acmhainní tagarmharcála agus na cáile atá air as anailís chuimsitheach neamhspleách a dhéanamh.

2 Mhaoinigh an Coimisiún Eorpach an t-athbhreithniú faoina Chlár Tacaíochta um Athchóiriú Struchtúrach.

3 Rinneadh an t-athbhreithniú seachtrach roimhe sin in 2015.